

NA OKRAJI

Věra Nosková

filmová povídka

kontakty:

vnoskova@centrum.cz

tel. 222 544 848

mobil: 702 613 206

Osoby:

Richard Pokorný (70), vdovec a důchodce

Roman Pokorný (40), syn Pokorného

Jana Pokorná (60) jeho bývalá manželka, nyní jen vzpomínka – zjevení

Přemek Voráč (33) soused s dredy a se psem

provozovatel bazaru (50)

Livio Adorno (50) – Ital,

Kozáková (55) – správceva Italových realit

parta Němců

a další

Richard Pokorný sedí v tržnici na lavici u stánku a nábožně popíjí pivo, u nohou má postavenou nákupní tašku na kolečkách. S kafíčkem si přisedne asi šedesátiletá paní, a Pokorný před ní spustí svou mantru. *Nemyslete, důchod mám pěkněj. Ale inkaso je holt o dva tisíce vyšší. A teď se mě zeptejte, z čeho já žiju.* Paní soucítí, vyptává se. Pokorný končí řeč větou: *Eště že mám tu hrobku na Olšanech!*

Situace: Pokorný je vdovec. Jeho jediný syn žije daleko, neúspěšně podniká, otce téměř nenavštěvuje. Bydlí v pražském činžáku, který patří italskému spekulantovi s nemovitostmi. Ten dům prodává a snaží se nájemníky vyštvať, aby měl činžák s prázdnými byty vyšší atraktivitu. (Nepovoluje výměny bytů, nedává odstupné.) Pokorný – osamělý muž ze starých časů – si neví rady. Zajde za správcovou firmy, která spravuje Italovy činžáky, prosí o výměnu za malý levnější byt nebo o snížení nájmu, ale paní mu nedokáže pomoci. Zaměstnavatele pomluví, *je to vzteklej a lakomej chlap*, ale ona si chce udržet místo, ve svém věku by už jinou práci nedostala, chce to *u vzteklouna doklepat do důchodu* atd.

Pokorný narazil na praxi, že se za nájemní smlouvu platí statisíce, jindy zase chtějí složit kauci v hodnotě několika nájmu. Jenže on už úspory dávno utratil.

Aby měl na jídlo, prodává do bazaru věci ze své domácnosti. Jídelní servis, vyšíváný obrus, krajkové dečky, lepší kousky nábytku, lustry, koberec, starožitné rádio atd. Zjevuje se mu přitom – nebo ji spíš vidí v představách – jeho nebožka, vyčítá, tahá mu ty věci z rukou, připomíná, kde si co koupili, jakou měli radost, kdo jim to dal a k jakému výročí. Je zahanben, ale většinou vítězí a věc odnáší do bazaru, kde je přejímá otrlý vetešník.

Občas se potkává na schodišti nebo před domem se stejně osamělým sousedem. Je jím mladý Přemek Voráč, zvaný Čára, vysoký kluk s dlouhými dredy a se psem, *odmítač systému*, kterého živí různé brigády. Chodí do blízké hospody, kde se schází s podobnými typy, před hospodou pak v noci hulí trávu, jejich psi na sebe dorážejí. Mezi oběma muži vládne nevraživost. U Pokorného je kořeněná stařeckou nevrlostí a obavami z tesáků polovlčáka Bakunina, u Voráče provázená roztržitým nezájmem.

Pokorného neočekávaně navštíví uštvaný syn, zjišťuje, jestli by mu táta nemohl půjčit dvě stě tři sta tisíc. Hrozí mu exekuce. Dialog plný nepochopení z obou stran.

Po úspěšné transakci v bazaru si Pokorný vždy dopřeje pivo u stánku a snaží se prohodit s někým pár slov, začíná ovšem vždy stejnou řečí (jako v úvodu), je asi zvědavý na reakce, možná doufá v nějakou radu. Jednou dokonce osloví Němce – německy, ti ho vyslechnou a strkají mu pak české

koruny s tím, že už odjíždějí a těch pár stovek jim nestojí za to, hledat směřánu. Protestuje, ale oni rychle mizí v davu.

Pokorný se vypraví opět do realitky, dceřiného podniku vzteklého Itala, tentokrát za ním pronikne do elegantní kanceláře. Livio Adorno na něj spustí italsky, správcová tlumočí, rozhovor je rozčilující. Adorno je především pobouřen, že za ním pronikl nájemník, ignoruje ho, zatímco správcové vycinká. Otřesený Pokorný pak *musí* za manželkou na hřbitov, u hrobu jí líčí svůj zážitek, opakuje po Italovi *Esci di qui!* (vypadněte!), *audacity* (drzost), *mai* (nikdy). Jednou, když odnáší do bazaru malé bakelitové rádio (Tesla Talisman), potká na schodech opět Čáru, toho ten starožitný kousek zajímá, dohodnou se, že ho od starocha koupí. Pokorný se s přijímačem vrátí domů, za chvíli soused zazvoní, nese peníze. Rozhlíží se po bytě, vidí na zaprášených poličkách kolečka po prodaných předmětech, od stropu visí holá žárovka. Pokorný ho zahrne svou mantrou.

Situace se opakuje, Čára od Pokorného koupí staré sluneční brýle atd. Pokorný mu předvede svou knoflíkovou harmoniku: *tu nikdy neprodám*, informuje, a nechá se přimět, aby na ni zahrál. Čára mu zase vysvětluje, proč se *nechce zařadit, co ho štve*. Příště přinese Pokornému CD s písničkami Radůzy, musí pak donést i přehrávač. Staroch je z jejích písniček a projevu rozpačitý, ale když mu Čára vysvětluje, jak je dobrá, přistoupí váhavě na jeho mínění. Dostanou ho některé verše: *jednou to pomine... sám nejsi nic...* nakonec se málem rozbřečí a Čára ho neobratně utěšuje. *Musím umřít dřív, než všechno rozprodám. Naštěstí mám tu hrobku na Olšanech*, říká nakonec Pokorný, neboť je v pasti svého problému.

Čára mu poradí, aby šel žádat na městský úřad o příspěvek na bydlení. Staroch čeká na chodbě několik hodin, obklopen Romy. Po dlouhé době zjistí, že je třeba nechat si ze strojku vyjet pořadové číslo, pak čeká dál. Židle jsou obsazeny, kolem křičí děcka... Je zesláblý, udělá se mu špatně a sesuje se podél zdi. Romové mu pomůžou na nohy a odvádějí ho z budovy, je dezorientovaný.

Jednou vidí Čáru, jak zametá chodníky, domlouvá mu, že má na víc... Tomu se ta řeč nelíbí. *Vy máte taky na víc!* odbyde ho. *Kdekdo má na víc!*

Pokorný začne denně vyhrávat na harmoniku, zchátralým činžákem zvoní jeho muzika, procvičuje pasáže, kde se cítí nejistý... A pak ho vidíme, jak v podchodu hraje kolemjdoucím. Získá pár mincí, něco kolem stovky, má z toho radost, ale to ho z bídy nevytrhne.

Nouze je ubíjející, přichází chvíle, kdy se rozhoduje, jestli má harmoniku prodat nebo se

pokoušet dál s ní *žebrat*. Čára mu prodej rozmlouvá. Místo toho radí, nasadit si při produkci černé *slepecké* brýle. Pokorný se rozčílí. *Nikdy jsem nepodváděl, mám svou hrdost.*

Přitahuje, složenky se vrší, doplatek za vodu, elektřinu, staroch už skoro nemá co prodat.

Popadne snubní prstýnky. Zjeví se nebožka, pláče. Pokorný je odnese do bazaru. (Pak se mu žena přestane zjevovat.)

Na zpáteční cestě zakopne při přecházení silnice o obrubník chodníku, zlomí si ruku v zápěstí.

Když ho Čára pár dní nevidí, zazvoní u něj - přijde mu otevřít zubožený a hladový soused s rukou v sádře. Čára mu uvaří polévku, dojde nakoupit (za své).

Pokorný, odchází ze hřbitova, nese si urnu s manželčíným popelem, hrobku prodal.

Návštěva syna. Ten najde v otcově bytě zdomácnělého Čáru. Na skříni vidí urnu s matčíným popelem... Napětí mezi mladými z opačných kultur. Otec synovi radostně sděluje, že už se mu vede líp. Čára svůj byt pustil, a žije u něj v podnájmu. Navíc má práci. Synův údiv. No jsem pouliční umělec. Syn je sice tím vším pobouřen, ale má svých starostí nad hlavu. Jdu se s tebou rozloučit, říká otcí. Musím na čas zmizet v cizině.

Čára sedí v hospodě stranou od lidí, balí si cigaretu, před sebou otevřenou knížku, psa Bakunina u nohou. Pokorný, už bez sádry, hraje v pražské ulici na harmoniku píseň Radůzy s veršem Sám nejsi nic. Kolem je dost lidí, házejí mu do futrálu peníze, zazní i potlesk.